

Kimiň eli kimiň kisesinde

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Kimiň eli kimiň kisesinde KIMIŇ ELI KIMIŇ KISESİNDE

Amerikan Kongresi 1917-nji ýylyň 6-njy aprelinde arasynda Osmanlynyň hem bolan «Üçler soýuzyna» garşıy uruş yqlan etdi. 1917-nji ýylyň 28-nji iýuly.

ABŞ ýarag sôwdasyny we önemciliğini koordinirlemek üçin Harby senagat geňeşini (WIB) gurdy. WIB gözegçiligindäki uruş mobilizasiýalary arkaly ýarag öndürijiler, çig mal bilen üpjün edijiler, patent eýeleri, «JP Morgan Co» ýaly bankirler we başgalar görlüp-eşdilmedik baýlygyň eýesi boldy.

Jerald P.Nay

Žurnalist, amerikan senatory Jerald P.Nay uruşa gatnaşma maksadynyň käbir baylara köp pul gazandyrmakdygyny nygtap, 1934-nji ýylda Senatda «0k-däri indistriýasyny derñemek boýunça ýörite komitetiň» gurulmagyny gazandy. (Meselem, «Golliwudy» uruş oduny tutasdymaga» synanyşmakda aýyplady). Emma hiç hili netije gazanyp bilmedi. «Prezident Wilsonyň guburyna ysnat getirýäň» diýip, gazaply ýazgardylar! Derñew işi ýapyldy.

* * *

Prezident Wilsonyň düzen WIB uruş geňeşinde ýarag almak boýunça jogapkär işgär Robert S.Brookingsdi. Ol kim we bize näme dahylly ýeri bar?

Biznesmen Brukings salgyt tölemejek bolup, beýleki amerikan baylary ýaly haýyr-sahawat işlerini etdi. Intellektual görünmek onuň iň esasy maksatlarynyň biridi. Waşington uniwersitetine million dollarlyk kömek edip, uniwersitetiň admininstrasiýasynyň başlyklygyna saýlandy.

Brukingsiň «uniwersitete golaýlygy» bilen uruş geňeşine girmegi aňsat boldy!

kitapcy.ru

Robert S.Brukings

Birinji jahan urşundan soñ Brukins bitiren işleri üçin «Ýokary hyzmat» medaly, Fransiýanyň «Hormatly legioner» nyşany, Italiýanyň korolynyň ýörite nyşany bilen sylaglandyryldy... 1932-nji ýylda aradan çykandygy sebäpli uruşdan baýan adamlary derñeýän komitetde düşündirişi alynman galdy. Käbir uruş syrlary onuň özi bilen bile ýeriň astyna gitdi... «Intellektual» sypatly uruş barony başga nämeleri etdi?

* * *

Birinji jahan urşy amerikan imperializminiň «iliň mellek ýerine» göz gyzdyryp başlamagy bilen oñman, globallaşma döwrüniňem başyny başlady.

Bu agressiwlik-basyp alyjylykly syýasat diňe ýarag arkaly ýöredilmeli däldi...

«Rockefeller», «Carnegie», «Ford» ýaly adamzada täsirini ýetirip biljek «aň-düşünje guramalaryny» Brukins hem gurdy... Şindizem dünýäniň iň täsirli “think tank” guramasy bolan Brukins instituty Wašington uniwersitetiniň hukuk fakultetiniň binasynda – 1928-nji ýylda guruldy. Munuň öñinçäsi-de bardy:

Brukins 1916-nyjý ýylda syýasy barlaglary geçirýän garaşsyz «Hökümet ylmy-barlaglary institutyny (IGR) gurup, institutyň direktory boldy. Emma indi ýerliliğiň möwriti geçip, global döwür başlaýardy we adamzadyň (global ykdysady, daşary syýasat ýaly) syýasy düşünjesine täsir etmelidi!

Institut «Rockefeller», «Carnegie», «Ford» fondlaryndan nägadar köp pul alan bolsa, sindizlerem «Bill & Melinda Gates», «JPMorgan Chase» fondlaryndan, daşary ýurdyň iň köp haýyr-sahawatçylaryndanam Katar döwletinden pul almagyny dowam etdirýär. (Onuň hasabyna geçirilen pul 2020-nji ýylda 355,2 million dollara ýetdi.)

* * *

Brukings institutynyň ilkini geçiren işleriniň birem 1929-nyjý ýylyň ykdysady krizisine garşı prezident Ruzweltiň kollektiwçi Keýnesýen Döwlet gowulandyrma adminstrasiýasyna garşı çykmak boldy.

Başga mysallar bereýin:

- Ikinji jahan urşundan soñ Ýewropany Halas ediş maksatnamasyna ýolbaşçılık etmek üçin meýilnama taýýarlady, bu meýilnama «Marşall meýilnamasynyň» hamyrmaýasyny düzdi...
- Brukingsiň daşary syýasat boýunça ylmy iş alyp barýan alymlarynyň prezident Buşyň jeňbazçılıkly syýasatlaryny çakdanaşa goldamagy köp nägilelikleri döretdi.

Galyberse-de:

Brukings instituty «Ýakyn Gündogarda amerikan syýasatyna oňyn düşünilmegini gazaňmak üçin» 2002-nji ýylda Ýakyn Gündogar syýasaty merkezini gurdy.

Kemal Derwiş

Bu bolýan tötänliklere seretseňizläň:

Orsyýeti öwreniji Stroub Tolbott 1994-nji ýyldan 2001-nji ýyla çenli Daşary işler ministriniň orunbasary bolup işledi. 2002-nji ýylda Brukings institutynyň direktory wezipesine geçdi.

Orunbasary edibem 2009-njy ýylda ýanyna kimi alanyny bilýäňizmi – Kemal Derwişi!.. Makala şuňa çenli!

Wah, men dikdüşdiligimi edip, kellämiň göçgünine Kemal Derwişi öwjek bolup nämeleri ýazyp otyryny...

Soner YALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 11.05.2023 ý. Publisistika